

РОЗДІЛ 2 – ОСНОВИ ДИДАКТИКИ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

УДК 37.013.42:378.091.313:378.147

ВИКЛАДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗА МЕТОДИКОЮ ІНТЕГРАТИВНОГО НАВЧАННЯ (CLIL)

Гладиш М. О., викладач

*Запорізький національний університет,
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна*

marigl@ukr.net

У статті аналізується методологія інтегрованого навчання іноземної мови (CLIL) та її застосування в соціально-педагогічних дисциплінах. Акцентується увага на основних методиках інтегрованого навчання. Розглядаються чотири основні компоненти цієї методики. Описується викладання соціально-педагогічних дисциплін за методологією CLIL.

Ключові слова: інтеграція, інтегративне навчання, CLIL, мовленнєва компетенція, багатомовна модель освіти.

ПРЕПОДАВАНИЕ СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН ПО МЕТОДИКЕ ИНТЕГРИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ (CLIL)

Гладыш М. А.

*Запорожский национальный университет,
ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина*

marigl@ukr.net

В статье анализируется методология интегрированного обучения иностранному языку (CLIL), а также её использование в социально-педагогических дисциплинах. Акцентируется внимание на основных методиках интегрированного обучения. Рассматриваются четыре основных компонента данной методики. Описывается преподавание социально-педагогических дисциплин по методике CLIL.

Ключевые слова: интеграция, интегративное обучение, CLIL, языковая компетенция, многоязыковая модель образования.

TEACHING OF SOCIAL-PEDAGOGICAL DISCIPLINES IN INTEGRATED LEARNING METHOD (CLIL)

Gladys M. O.

*Zaporizhzhya National University,
Zhukovsky str., 66, Zaporizhzhya, Ukraine*

marigl@ukr.net

The methodology of content and language integrated learning (CLIL) is analyzed in the article. The practical application of the CLIL methodology in social-pedagogical disciplines is examined. The article is devoted to CLIL methodology and its application in social sciences. CLIL stands for Content and Language Integrated Learning and refers to teaching subjects such as social sciences, history, geography and others to students through a foreign language. The term CLIL was coined by David Marsh, University of Jyväskylä, Finland (1994). According to the author CLIL refers to situations where subjects, or parts of subjects, are taught through a foreign language with dual-focused aims, namely the learning of content and the simultaneous learning of a foreign language. The author of the article points out that with the expansion of the European Union, diversity of language and the need for communication are seen as central issues. With increased contact between countries, there will be an increase in the need for communicative skills in a second or third language. The basis of CLIL is that content subjects are taught and learnt in a language which is not the mother tongue of the learners. Language is seen in real-life situations in which students can acquire the language. This is natural language development which builds on other forms of learning. CLIL is long-term learning and based on language acquisition rather than enforced learning. The author notes that knowledge of the language becomes the means of learning content and language is integrated into the broad curriculum. The main difficulty which is stressed in the article is the shortage of authentic materials of social sciences using in social

pedagogical disciplines. In conclusion the author writes that attention needs to be given to the training of teachers and the development of frameworks and methods which will improve the quality of language education.

Key words: integration, integrated learning, CLIL, language competence, multi-language education model.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

В умовах інтеграції, глобалізації і високотехнологічного суспільства оволодіння іноземною мовою стало вимогою часу: зокрема, її важливим аспектом вважається набуття інтегративних комунікативних навичок задля можливості професійно-ділового спілкування з представниками інших культур. У зв'язку з цим особливого значення сьогодні набувають дослідження методів викладання іноземної мови. На особливу увагу в контексті функціонального оволодіння іноземною мовою та принципу інтегрованості заслуговує методологія предметно-мовного інтегрованого навчання CLIL, яка на сьогодні відома та використовується майже в усьому світі для впровадження багатомовної моделі освіти.

Методологія CLIL (Content and Language Integrated Learning) – це методологія інтегрованого викладання предмета та іноземної мови. Підхід ґрунтується одночасно на двох фокусах: навчальній дисципліні та іноземній мові, що уможливорює їхнє одночасне викладання і вивчення. Ця методологія була запропонована лінгвістом Девідом Маршем (Фінляндія) у 1994 році. У випадку CLIL важливим є цілеспрямоване засвоєння одночасно предмета, мови й навичок навчання в комфортному для цього середовищі [1, с. 9]. Як результат, студенти покращують знання з предмета та мовні й мовленнєві навички.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми і на які спирається автор.

Різні аспекти впровадження методики предметно-мовного інтегрованого навчання досліджували багато вітчизняних та зарубіжних науковців. Основоположним теоретичним підґрунтям методики CLIL (укр. предметно-мовне інтегроване навчання) вважають наукові розвідки Д. Марша, автора вищезазначеного терміну. Різноманітні теоретичні положення вищезазначеної методики розглядали А. Maljers, D. Coyle, B. Marsland, D. Wolff та інші. Використання контекстно-мовного інтегрованого навчання іноземної мови у Швеції досліджувала Л. Г. Мовчан, проблему навчання мови та спілкування нею через зміст інших навчальних дисциплін – Д. Брінтон, М. Шоу, М. Уесх, переваги навчання за методикою предметно-мовного інтегрованого навчання – І. Маккензі, К. Райк, М. Раннуг.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячена стаття. Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Принцип інтеграції активно використовується в освіті для встановлення зв'язків між окремими дисциплінами та для їхнього вивчення в поєднанні, що є основою формування цілісної картини світу. Як вважає Я. А. Коменський, усе, що взаємопов'язане у природі, повинно викладатися у подібному зв'язку, а важливою умовою створення цілісної системи знань є встановлення зв'язків між навчальними предметами [2, с. 26]. Ця ідея набуває все більшої популярності останнім часом. Оскільки було доведено, що міжпредметні зв'язки сприяють швидшому засвоєнню, поглибленню, систематизації та закріпленню знань, створюються інтегровані програми, що дають змогу органічно комбінувати різні дисципліни та сприяють усебічному розвитку студентів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Філологи зазначають, що заняття, яке проводиться за методикою предметно-мовного інтегрованого навчання, повинне поєднувати в собі такі складові:

- Урахування знань та навичок студента, які пов'язані з конкретними елементами його фахового навчання.
- Використання мови як джерела отримання та вдосконалення фахових знань.
- Розвиток культури мовлення. Дослідження особливостей культури країни, мова якої вивчається, сприяння соціалізації в полікультурному просторі.

- Усвідомлення міжпредметних зв'язків.
- Використання методики CLIL на занятті передбачає залучення чотирьох аспектів:
- Аудіювання дає змогу спілкуватися іноземною мовою у професійному контексті.
- Читання, завдяки використанню автентичного професійного матеріалу, є основним джерелом уведення нових терміноодиниць.
- Говоріння сприяє розвитку умінь спілкування іноземною мовою у професійному середовищі.
- Письмо покращує засвоєння нового матеріалу, збільшує словниковий запас та є підґрунтям для розвитку і встановлення міжкультурних професійних зв'язків [3].

Характерними для заняття у форматі CLIL є такі компоненти (4 «С» методики CLIL):

Content - зміст	• Необхідно стимулювати процес освоєння знань і розвитку вмінь з предмета.
Communication - спілкування	• Необхідно навчати учнів використовувати засоби іноземної мови для отримання знань з предмета.
Cognition - розумові здібності	• Необхідно розвивати розумові здібності учнів для кращого розуміння мови і предмета. Досягненню цієї мети допоможуть завдання для аналітичного або критичного читання і письма, завдання з вичленювання головного, порівняння, здогадки, знаходженню зв'язків і тощо.
Culture - культурологічні знання	• Розуміння особливостей, подібностей і відмінностей окремих культур допоможе учням ефективніше соціалізуватися в сучасному полікультурному просторі, краще зрозуміти власну культуру і стимулювати її збереження і розвиток.

Необхідно пам'ятати, що культурний компонент у контексті предметно-мовної інтеграції означає усвідомлення й акцептування «себе» та «інших» [4, с. 55].

Для того, щоб реалізація всіх цих елементів була раціональною, викладач повинен упевнитися у наявності способів підтримки студентів на заняттях:

- на рівні слова (глосарії, цільова мова, словники, наочність, реалії, найбільш вживані слова);
- на рівні речення (початок речення, початок питання, підставні таблиці, речення з пропущеними словами);
- на рівні тексту (діаграми, відео, передбачення змісту тексту, тексти-зразки, мовні конструкції).

При плануванні навчального курсу викладач повинен урахувати такі фактори, як: вік учнів, їхнє соціально-лінгвістичне оточення, ступінь знайомства з вивченням предметів і розділів іноземною мовою, навчально-методичне забезпечення дисципліни. Сьогодні, на жаль, недостатньо автентичних матеріалів із соціально-педагогічних дисциплін. Для вирішення цього питання викладачам необхідно розробляти власний соціально-педагогічний словник іноземною мовою, використовувати іноземні підручники і тільки офіційні іноземні сайти.

Соціальні педагоги й соціальні працівники покликані кадрово забезпечувати багатопрофільну систему служб соціальної допомоги населенню, а також заклади освіти. Крім цього, вони часто співпрацюють із міжнародними недержавними організаціями і програмами (UNDP, UNICEF, UNISAIDE, офісом НАТО в Україні та ін.), а тому володіння англійською мовою є необхідною навичкою.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у заданому напрямі.

У викладанні соціально-педагогічних дисциплін студентам молодших курсів доцільно застосовувати “language shower” («мовний душ»), одну із методик CLIL, суть якої полягає в запам'ятовуванні певних дефініцій. Вправи можуть займати 2-5 хвилин, але мають бути регулярними. Робота з різними темами дає змогу вивчити специфічні терміни, певні мовні

конструкції, що сприяє поповненню словникового запасу студента предметною термінологією і готує його до подальшого навчання і застосування отриманих знань і умінь. Під час планування соціолінгвотренінгів на старших курсах уважається, що студенти володіють основними поняттями соціальної педагогіки та соціальної роботи (такими, як соціальна допомога, соціальна підтримка, соціальний захист, соціальне забезпечення, незахищені версти населення, патронаж, соціальний супровід та інші), ознайомлені з перекладом дефініцій і тому готові працювати з професійною літературою і документацією іноземною мовою. Вивчення іноземної мови і немовного предмета одночасно є додатковим засобом для досягнення освітніх цілей і має позитивні сторони як для вивчення іноземної мови, так і немовного предмета.

ЛІТЕРАТУРА

1. Март Раннут, Катри Райк. Интегрированное обучение предмету и языку в подготовке студентов педагогических специальностей [Руководство для педагогов вузов]. Нарва, 2016. 80 с.
2. Коменский Я. А. Мир чувственных вещей в картинках / под ред. и со вст. проф. А. А. Красновского. [изд. 2-е]. Москва: Учпедгиз, 1957. 351 с.
3. Коченкова О. М. Возможности профилизации преподавания иностранных языков с помощью применения элементов методики CLIL (интегрирование преподавания иностранного языка и других учебных дисциплин) http://kochenkova.ru/publ/vozmozhnosti_profilizacii_prepodavaniya_inostrannykh_jazykov_s_pomoshhju_primenenija_elementov_metodiki_clil_integrirovanie_prepodavaniya_inostrann/1-1-0-1
4. Coyle D., Hood P., Marsh D. CLIL. Content and Language Integrated Learning. Cambridge University Press, 2010. P. 53-84.
5. Сова М.О. Концептуальна модель інтегрованого навчання і технологія її впровадження у навчальний процес вищої школи. *Біоресурси і природокористування: Науковий журнал*. 2009. Т. 1, № 1/2. С. 169-177.
6. Шевчук К. Інтегрований підхід до навчання: ретроспективний аналіз. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Сер. Педагогіка і психологія*. 2007. №20. С. 50-55.
7. Lyutaya T. Reading Logs: Integrating Extensive Reading with Writing Tasks: *English Teaching Forum*. 2011, Vol. 49, No 1. Access mode: http://americanenglish.state.gov/files/ae/resource_files/49_1_5_lyutaya.pdf

УДК 373.5.091.3.016:5(045)

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ВИКЛАДАННІ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВИХ ДИСЦИПЛІН У ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ ЗАСОБАМИ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ

Дехтяренко С. Г., ст. викладач; Савіч І. О., ст. викладач

*Комунальний заклад «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Запорізької обласної ради,
вул. Незалежної України, 57-А, м. Запоріжжя, Україна
himia-zoippo@gmail.com; irina7775@gmail.com*

Сучасне реформування освіти передбачає докорінну зміну не лише підходів до викладання матеріалу за предметами, але й ставлення до учня. У концепції сучасної шкільної природничої освіти велика увага приділяється самостійній навчальній діяльності учнів у процесі навчання. Для реалізації вказаних завдань важливого значення набувають інноваційні технології складання (постановки) і розв'язування задач, які сприяють особистісно-орієнтованому, диференційованому та інтегрованому навчанню, що відповідає вимогам сьогодення. На особливу увагу заслуговує використання міжпредметних зв'язків при розв'язуванні